

УДК 821.161.2-057:82-92(091) (043.2)

Мелак К.

Національний авіаційний університет, Київ

І. ФРАНКО В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

В Україні 2016 рік проголошено роком І.Я.Франка. Його друкована спадщина сягає 50 томів «Зібрання творів». Не було такого жанру в літературній мові того часу, який би не зазнав вдосконалення під пером цього титана думки і праці. Він був письменником, поетом, драматургом, публіцистом, літературним критиком.

«Як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, як не здатний був Ломоносов бути тільки хіміком або тільки поетом, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем», – писав М. Рильський.

Стиль публіцистичної мови був новим для української літературної мови того часу. Вся передова, демократична галицька преса II половини XIX – поч. XX ст. безпосередньо зв'язана з ім'ям І.Франка. Це насамперед журнали як «Громадський друг» і його продовжувачі («Дзвін» та «Молот» – Львів, 1878р.), «Світ» (Львів, 1881-1882), «Народ» (Львів, 1890-1892; Коломия, 1892-1895), «Житє і слово» (Львів, 1894-1897), «Літературно-науковий вісник» (Львів, 1898-1906). І.Франко брав активну участь у співпраці з журналом «Зоря» (попри сміхотворно низьку плату за публікації, що становила цент за рядок). Франко очолював філологічну секцію «Записок наукового товариства ім. Шевченка».

У 1891 – 1893 рр. І.Франко редагував прогресивну коломийську газету «Хлібороб». Газета проводила корисну просвітницьку діяльність, розкриваючи перед селянами їхні права та можливості, пропагуючи науковий підхід у сільському господарстві.

Зразком кращих публіцистичних творів можна назвати статті І.Франка «Що таке громада і чим вона повинна бути», «Література, її завдання та найважливіші ціхи». Завдяки публіцистичним творам саме Франка в українській літературній мові з'явилися також нові слова: *загал, дідичність* (спадковість), *рефлексії, професійна освіта, соціальна неволя, продукційний капітал*. Запровадив в обіг Франко і різноманітну виробничу лексику: *кирп'ячка* (неочищена нафта), *ріпник* (працівник на нафтовому промислі), *будівничий* (архітектор).

На жаль, публіцистична спадщина І.Франка мало вивчена сьогодні, хоча й становить близько половини його праць. Протягом останнього десятиліття опубліковано ряд статей К.Кондратюка, А.П. Коваль, О.Дорофтея, Ф.Д. Пустової, які показують роль та значення Франка як майстра публіцистичного слова.

Публіцистика І.Франка була ідеальним поєднанням глибокого змісту і неперевершеного слова, насичена була пошуком нових рішень у суспільному житті і наукових дослідженнях. Кожна його стаття – чудове поєднання логічної та образної структур, які збагачують і доповнюють одна одну. Саме це і є суттю публіцистики.

Науковий керівник: Прима В.П., викладач